

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การดำเนินการทดลอง
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นชาย อายุระหว่าง 13-18 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในสถานศึกษาแห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรี จำนวน 324 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงที่ตรงข้ามกับลักษณะทางเพศของตน โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินตนเองด้านความรู้สึกต่อการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิง และคัดเลือกจากผู้ที่ตอบแบบประเมินตอบตรงตามลักษณะใดลักษณะหนึ่งตาม 7 ลักษณะ ตามที่ อุมพร ตรังคสมบัติ (2542) กล่าวไว้ จากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกจากการประเมินตนเองด้านความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองด้านการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิง ที่พบการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงที่ตรงข้ามกับลักษณะทางเพศของตน ทำมาตรวัดการสำนึกตนเพื่อวัดระดับความครุ่นคิดเกี่ยวกับตน แล้วคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีคะแนนความครุ่นคิดเกี่ยวกับตนสูงซึ่งประเมินจากมาตรวัดการสำนึกตน (Self-Consciousness Scale) ที่สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ของคะแนนรวมทั้งหมดจำนวน 22 คน ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกและสอบถามความสนใจ ในการเข้ารับการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 22 คน สนใจที่จะเข้ารับการทดลอง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และ กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. แบบประเมินตนเองด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิง
2. มาตรการวัดการสำนึกตน (Self Consciousness Scale)
3. โปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนการดำเนินการสร้างดังนี้

1. แบบประเมินตนเองด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิง

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะของผู้ที่มีการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงที่ตรงข้ามกับเพศของตน โดยอาศัยหลักการประเมินพฤติกรรมของผู้ที่มีภาวะเบี่ยงเบนทางเพศของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2542) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถามในการประเมินตนเองด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิง

1.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินตนเองด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิง จำนวน 15 ข้อ

1.3 นำข้อคำถามที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ง) และนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบวัดมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

1.5 นำแบบวัดที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่มีอายุ 13-18 ปี ที่มีการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงที่ตรงข้ามกับเพศของตนในเขตอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน

1.6 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

1.7 นำแบบวัดที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว ไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2. มาตรการวัดการสำนึกตน (Self Consciousness Scale)

มาตรวัดส่วนนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาจากมาตรการวัดการสำนึกตน (Self Consciousness Scale) ของ Fenigstein, Scheier and Buss (1975) โดยได้รับอนุญาตจาก Mr.Allan Fenigstion ให้สามารถใช้เครื่องมือฉบับนี้ได้ (ภาคผนวก จ) ผู้วิจัยได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อปรับใช้ให้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ดังนี้

2.1 ศึกษา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับมาตรการวัดการสำนึกตนของ Fenigstein et al. (1975)

2.2 พัฒนามาตรวัดการสำนึกตน โดยผู้วิจัยแปลและปรับปรุงจากมาตรการสำนึกตน (Self Consciousness Scale) ที่ Fenigstein et al. (1975) สร้างและพัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี 1975 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบวัดให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 นำแบบวัดที่ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยแล้วปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความครอบคลุมเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบวัดมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบวัดที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่มีอายุ 13-18 ปี ที่มีการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงที่ตรงข้ามกับเพศของตนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน

2.6 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

2.7 นำแบบวัดที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว ไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

ลักษณะมาตรการวัดการสำนึกตนกับวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้มาตรการวัดการสำนึกตนกับวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นมาตรวัดแบบให้รายงานตนเอง (Self Report) เพื่อใช้ประเมินถึงความคิดเกี่ยวกับตน มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่าแบบ Rating Scale 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรงกับลักษณะของท่านเลย จนถึง 5 คือ ตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด มาตรวัดนี้มีข้อกระทงทั้งหมด 23 ข้อ แบ่งเป็นมาตรย่อย 3 มาตร คือ

1. มาตรการวัดการสำนึกตนส่วนบุคคล (Private Self Consciousness Subscale) มีข้อกระทง 10 ข้อ (ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 9, 13, 15, 18, 20, 22) เป็นมาตรใช้วัดการมุ่งความสนใจไปยังความคิดและความรู้สึกภายใน

2. มาตรวัดการสำนึกตนส่วนสาธารณะ (Public Self Consciousness Subscale) มีข้อ
 กระทง 7 ข้อ (ข้อที่ 2, 6, 11, 14, 17, 19, 21) เป็นมาตรใช้วัดการตระหนักถึงตนเองโดยทั่วไปว่า เป็น
 วัตถุทางสังคม ซึ่งมีผลมาจากผู้อื่น

3. มาตรวัดความกังวลทางสังคม (Social Anxiety Subscale) มีข้อกระทง 6 ข้อ (ข้อที่ 4,
 8, 10, 12, 16, 23) เป็นมาตรใช้วัดความหวั่นไหวในการปรากฏตัวต่อสังคม

วิธีตอบมาตรวัด

ผู้ตอบมาตรวัดการสำนึกตนจะตอบทุกข้อเป็นการประเมินตามลักษณะข้อคำถามที่
 กำหนดให้และมีข้อคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ โดยมีระดับการให้คะแนน ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน
 โดยมีความหมาย ดังนี้

- 1 หมายถึง “ไม่ตรงกับลักษณะของท่านเลย” คือ ข้อกระทงนั้นไม่ตรงกับลักษณะของ
 ผู้ตอบ
- 2 หมายถึง “ตรงกับลักษณะของท่านน้อย” คือ ข้อกระทงนั้นค่อนข้างไม่ตรงกับลักษณะ
 ของผู้ตอบ
- 3 หมายถึง “ตรงกับลักษณะของท่านปานกลาง” คือ ข้อกระทงนั้นมีลักษณะตรงกับ
 ผู้ตอบเพียงครึ่งเดียว
- 4 หมายถึง “ตรงกับลักษณะของท่านมาก” คือ ข้อกระทงนั้นค่อนข้างตรงกับลักษณะของ
 ผู้ตอบ
- 5 หมายถึง “ตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด” คือ ข้อกระทงนั้นตรงกับลักษณะของ
 ผู้ตอบที่สุด

การตรวจให้คะแนน

มาตรวัดการสำนึกตนจะมีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ในช่วงระดับที่ตรงกับลักษณะของผู้ตอบ
 ตั้งแต่ไม่ตรงกับลักษณะของท่านเลยจนถึงตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด ตามลำดับ การให้
 คะแนนมีลักษณะดังต่อไปนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวกมี 20 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14,
 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

ถ้าให้ 1	ไม่ตรงกับลักษณะของท่านเลย	ได้ 1 คะแนน
ถ้าให้ 2	ตรงกับลักษณะของท่านน้อย	ได้ 2 คะแนน
ถ้าให้ 3	ตรงกับลักษณะของท่านปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
ถ้าให้ 4	ตรงกับลักษณะของท่านมาก	ได้ 4 คะแนน
ถ้าให้ 5	ตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด	ได้ 5 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบมี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 3, 9, 12

- ถ้าให้ 1 ไม่ตรงกับลักษณะของท่านเลย ได้ 5 คะแนน
- ถ้าให้ 2 ตรงกับลักษณะของท่านน้อย ได้ 4 คะแนน
- ถ้าให้ 3 ตรงกับลักษณะของท่านปานกลาง ได้ 3 คะแนน
- ถ้าให้ 4 ตรงกับลักษณะของท่านมาก ได้ 2 คะแนน
- ถ้าให้ 5 ตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด ได้ 1 คะแนน

การแปลผล

พิจารณาอันดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ คะแนนที่อยู่ในช่วงระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25-75 เป็นคะแนนที่อยู่ในช่วงปกติ ส่วนคะแนนที่สูงเกินเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 จะมีลักษณะที่มุ่งความสนใจไปที่ความคิดและการกระทำของคนเสียส่วนใหญ่ และกังวลเกี่ยวกับแรงงูใจในพฤติกรรมของตน จึงทำให้เกิดของความครุ่นคิดเกี่ยวกับตน

3. โปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter Group)

ผู้วิจัยจัดทำโปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนว คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในลดความครุ่นคิดเกี่ยวกับตน

3.2 สร้างโปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

3.3 นำโปรแกรมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการทดลอง และการประเมินผล

3.4 นำโปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่ผ่านการตรวจสอบ และทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแล้ว ไปฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยทำการฝึกกับนักเรียนในสถานศึกษา 2 แห่งในจังหวัดลพบุรี จำนวน 3 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 22 คน

3.5 นำโปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่ได้ทำการทดลองใช้แล้วมาปรับปรุง แก้ไขอีกครั้ง จากนั้นจึงนำไปใช้ในการวิจัย

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research Design) เพื่อศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ต่อความครุ่นคิดเกี่ยวกับตนด้านการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงของวัยรุ่น จำนวน 16 คน โดยมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ทำการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ 1 ตัวแปรภายใน และ 1 ตัวแปรระหว่างหน่วยทดลอง (One between One within Subject Design) (ไพรัตน์ วงษ์นาม, 2543, หน้า 148) ดังแสดงในแผนภูมิ

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

ตัวแปรต้น A (ระยะเวลา)

		a_1	a_2	a_3
ตัวแปรต้น B (วิธีการให้คำปรึกษา)	b_1	S_1 S_2 $\cdot$ $\cdot$ S_n	S_1 S_2 $\cdot$ $\cdot$ S_n	S_1 S_2 $\cdot$ $\cdot$ S_n
	b_2	S_1 S_2 $\cdot$ $\cdot$ S_n	S_1 S_2 $\cdot$ $\cdot$ S_n	S_1 S_2 $\cdot$ $\cdot$ S_n

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

S แทน ตัวอย่างที่รับการทดลอง (S_1 คือตัวอย่างคนที่ 1)

b_1 แทน กลุ่มจิตสัมพันธ์

b_2 แทน วิธีปกติ

a_1 แทน ระยะก่อนการให้คำปรึกษา

a_2 แทน ระยะหลังการให้คำปรึกษา

a_3 แทน ระยะติดตามผลหลังการให้คำปรึกษา

วิธีดำเนินการทดลอง

มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัย

2. ขั้นดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

2.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยนำมาตรการวัดการสำนึกตน มาวัดภาวะความครุ่นคิดเกี่ยวกับตน ของวัยรุ่นที่มีการแสดงลักษณะความเป็นชายและหญิงตรงข้ามกับลักษณะทางเพศของตน โดยคัดเลือกจากผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ 85 คะแนนขึ้นไป ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน จากนั้นผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 22 คน มีความสนใจและยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 16 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน จากนั้นได้ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยลงลายมือชื่อในแบบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยมีอายุไม่ถึง 18 ปี ผู้วิจัยจึงให้ใบยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย ให้ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยลงลายมือชื่อยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมการทดลอง ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 16 คน ลงลายมือชื่อยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการทดลองครบทุกคน ผู้วิจัยเตรียมสถานที่ในการวิจัย โดยสถานที่ที่ใช้ในครั้งนี้เป็นบ้านริมน้ำในสวนซึ่งมีบรรยากาศสงบเงียบ ไม่มีบุคคลผ่านเข้าออก ห่างจากโรงเรียนประมาณ 2 กิโลเมตร ประสานรถของทางโรงเรียนในการรับส่งกลุ่มตัวอย่างในการเดินทางจากโรงเรียนมาสถานที่ในการทำวิจัย จากนั้นนัดวัน เวลาและสถานที่ ตามแผนการทดลอง

2.2 ระยะทดลอง เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2549 ถึง วันที่ 26 มีนาคม 2549 รวม

ระยะเวลา 3 วัน ผู้วิจัยดำเนินการกลุ่มจิตสัมพันธ์ จำนวน 1 กลุ่ม โดยดำเนินการต่อเนื่องกัน 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง จากการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อลดกลไกการป้องกันตนเองของสมาชิกแต่ละคน และทำให้เกิดการผสมผสานที่ได้รับทั้งด้านความคิดและอารมณ์ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการกลุ่มจิตสัมพันธ์โดยในวันที่ 1 เริ่มจากการสร้างสัมพันธ์ภาพและทำความเข้าใจในข้อตกลงเบื้องต้นและแนะนำโปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตามโปรแกรมที่กำหนดไว้โดยจุดประสงค์ในช่วงนี้ผู้วิจัยได้เน้นให้สมาชิกกลุ่มจิตสัมพันธ์ได้สำรวจความรู้สึกภายในของตนเองและตระหนักรู้ถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสังคม ในวันที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกกลุ่มจิตสัมพันธ์ได้กำหนดการสนทนากันเองในกลุ่ม

เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบตนเอง และรับรู้เกี่ยวกับตนเองในนามต่าง ๆ และในช่วงสุดท้ายของการทำกลุ่มจิตสัมพันธ์ผู้วิจัยได้ประเมินความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มจากการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ สำหรับกลุ่มควบคุมผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ให้โดยให้สมาชิกในกลุ่มนี้ดำเนินชีวิตตามปกติของตนเองในช่วงที่ดำเนินการในกลุ่มทดลอง

2.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดตาม โปรแกรมกลุ่มจิตสัมพันธ์ผู้วิจัยทำการวัดความทรงจำเกี่ยวกับตน (Post-Test) ทั้งในกลุ่มที่เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์โดยตอบมาตรวัดการสำนึกตน (Self Consciousness Scale) ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ในกระษะก่อนการทดลอง

2.4 ระยะติดตามผล ดำเนินการในวันที่ 10 เมษายน 2549 ห่างจากระยะหลังการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ผู้วิจัย ทำการวัดความทรงจำเกี่ยวกับตนด้วยมาตรวัดการสำนึกตน (Self Consciousness Scale) ฉบับเดิมโดยวัดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เช่นเดียวกับ ระยะก่อนการทดลอง หลังจากเสร็จสิ้นระยะติดตามผล 1 วัน ได้จัดกลุ่มจิตสัมพันธ์ให้กลุ่มควบคุมได้รับการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์เช่นเดียวกับกลุ่มทดลองเพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าทำการทดลองและผลของกลุ่มที่ดีที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง และลดความทรงจำของตนเองได้

3. นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องให้ครบถ้วน เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated – Measures Analysis of Variance: One between-Subjects Variable and One Within-Subject Variable) (Howell, 1997, p. 458; 1999, p. 357) และเมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการทดสอบรายคู่แบบนิวแมนคูลส์ (Newman – Kuls Procedure)